

Kertomus allekirjoittaneen kaivauksesta rautak. kalmistossa Isonkyrön pit. Ulvilan kylässä, Rinta-Ulvisen talon maalla, toukokuun 19-23 p:nä 1936.

Liitteenä 2 karttaa ja viisi valokuvaa.

Tohtori A. Äyräpää toi virkamatkaltaan syyskuussa 1935 Kansallismuseoon rengasmiekan ponnen (KM 10177:1), jonka poikanen Oiva Ekola oli löytänyt Isonkyrön pitäjän Ulvilan kylästä Rinta-Ulvisen maalta, raivatessaan äitinsä Selma Ulvisen (o.s. Mäkiharju) kanssa puutarhamaata Ulvisen asuinrakennuksen ja Kyröjoen välisellä joentörmällä. Tohtori Väinö Airo oli saanut esineen haltuunsa ilmoittaen löydöstä Kansallismuseoon ja toimittaen sen tohtori Äyräpäälle, joka parhaillaan oli virkamatkalla Pohjanmaalla, ja joka löydön johdosta matkusti Isoonkyröön löytöpaikalle kartoittaen ja valokuvaten sen (ks. kaivauskertomusta museon top. arkistossa) ja saaden haltuunsa eräitä muitakin kalmistoon viittaavia esineitä (10177:2-8)¹⁾. Kun varsinainen kaivaus myöhäisen vuodenajan ja sateiden vuoksi oli mahdoton, lykkääntyi se kevääseen 1936, jolloin allekirjoittanut suoritti sen toukokuun 19-23 p:nä.

Paikka oli jo kauan ollut peltona, kun sitä keväällä 1935 alettiin muuttaa puutarhamaaksi. Tällöin kävi ilmi, että pellon alla oli vahva kiviröykkiö, joka purettiin ja kivet heitettiin Kyröjokeen. Niin ollen oli hautaröykkiö jo ennen tutkimusta kokonaan hävitetty ja vain parissa kohden oli mullan alla säilynyt kiviladelman pohjaa. Röykkiö on nähtävästi ollut n. 7-8 m läpimitaten. Kaivettu alue (ks. karttaa N:o 2), joka suunnilleen käsitti sen alueen oli n. 8 x 8 m.

1) Paikalta on lisäksi museoon saatu ensin Vaasan museoon joutunut keihäänkärki N:o 10276.

Kaivausta varten jaettiin maa 2 x 2 metrin suuruisiin ruutuihin. Ylin pinta, n. 10 cm vahvalti, poistettiin isoilla lapioilla viiltämällä ja poisheitettäessä tarkistamalla. Senjälkeen kaivettiin maa pikkulapioilla ja seulottiin kauttaaltaan. Maa oli tavallista multamaata, n. 25 - 40 cm:n vahvuisena kerroksena, jossa osa löytöesineitä oli hajallaan eri syvyyksillä. Sen alla, välittömästi pohjasaven päällä, oli ohut musta noki- ja hiilipitoinen kerros, joka nähtävästi oli muodostunut painumalla röykkiökivien lomista niitä yläsväännettäessä. Kerroksen vahvuus oli yleensä 3-6 cm. Siitä löytyi suurin osa kalmiston esineistä. Valitettavasti ei niiden asemaa siinä saata pitää varmasti alkuperäisenä, koska nekin lienevät kivien välistä pudonneita.

Vain ruuduissa d 1 ja d 3 oli säilynyt kiviladelman jätteitä (ks. valokuvia 4 ja 5). D 3:ssa kivet kuitenkin tuskin olivat alkuperäisissä asemissaan vaan ovat pikemmin satunnaisesti joutuneet yhteen suurina kiviä poisväännettäessä. D 1:ssä oli sensijaan varmasti alkuperäistä latomusta. Kivet siinä olivat suurimmaksi osaksi päänkokoisia, osittain suurempiakin, ja tiiviisti ladottuja, osittain päällekkäin. Alla oli, samoin kuin D 3:ssa, puhdas savimaa, kivien välissä mustaa kulttuurikerrosta.

Ruudussa b 3 löytyi erityinen hauta. N. 20 cm läpimittaisessa ympäröivää kulttuurikerrosta n. 20 cm syvemässä kuopassa oli tässä (kartalla 53) runsaasti verrattain puhtaita suurehkoja palaneita luunpaloja. Ne ovat mahdollisesti olleet kuoppaan pannussa astiassa - sen puolesta puhuu luurykelmän säännöllinen muoto - mutta mitään astianjätteitä ei löytynyt. Luuta oli 810 gr. Niiden päälle oli asetettu rautaveitsi(?), johon oli tarttunut luunpalasia.

Kalmiston rautaesineet ovat kauttaaltaan tavattoman turmeltuneita, useimmat aivan muodottomaksi ruostuneita. Ainakin osittain se johtunee Kyröjoen tulvista (paikka on veden matalalla ollessa vain n. 3 metriä yli Kyröjoen pinnan), jolloin kalmisto

on joutunut veden alle; osittain ehkä vahvasta polttamisesta, josta useat löydetyt pronssiesineet, nimenomaan Vendelhela 10341;120 ja pronssisen väistimen kappale 10341;86 antavat todistuksen. Löydöt ovat myöhempää kansainvaellusaikaa, lähinnä ehkä n. v. 700. Skandinavisia esineitä ovat paitsi rengasmiekan pontta eräät toiset pronssisen miekankahvan osat, helat 10341;120 ja 10341;128 ja pyöreä nähtävästi gotlantilainen solki (vrt. Nerman, Ant. Tidskrift 22:4, pl. XIII;54-56). Muita löytöesineitä ovat pronssiset kaula- ja rannerenkaan palat, sormus, ketjun katkelmat, spiraalilevyjen palaset, "linnunräpyläriipus", helmet, pari luuesineen palaa, soikea tuluskivi, hioimia, 2 kolmihaaraista jääkenkää, lukuisat neitit, rauta- ja pronssiesineiden palat, saviastian- ja poltetun saven palat. Löydöt KM 10341:1-156. Tärkeimmät löydöt ovat merkityt karttaan N:o 4, jossa myös on luettelo niiden löytökorkeudesta. Kiintopisteenä kartassa on käytetty tri Äyräpään v:n 1935 punnituskintokohtaa, pihalla olevan ladon joenpuoleisen päädyn keskimäistä peruskiveä (kiven keskikohdan päällystä).

Helsingissä, 11 p:nä syyskuuta 1936.

Ella Kivikoski.

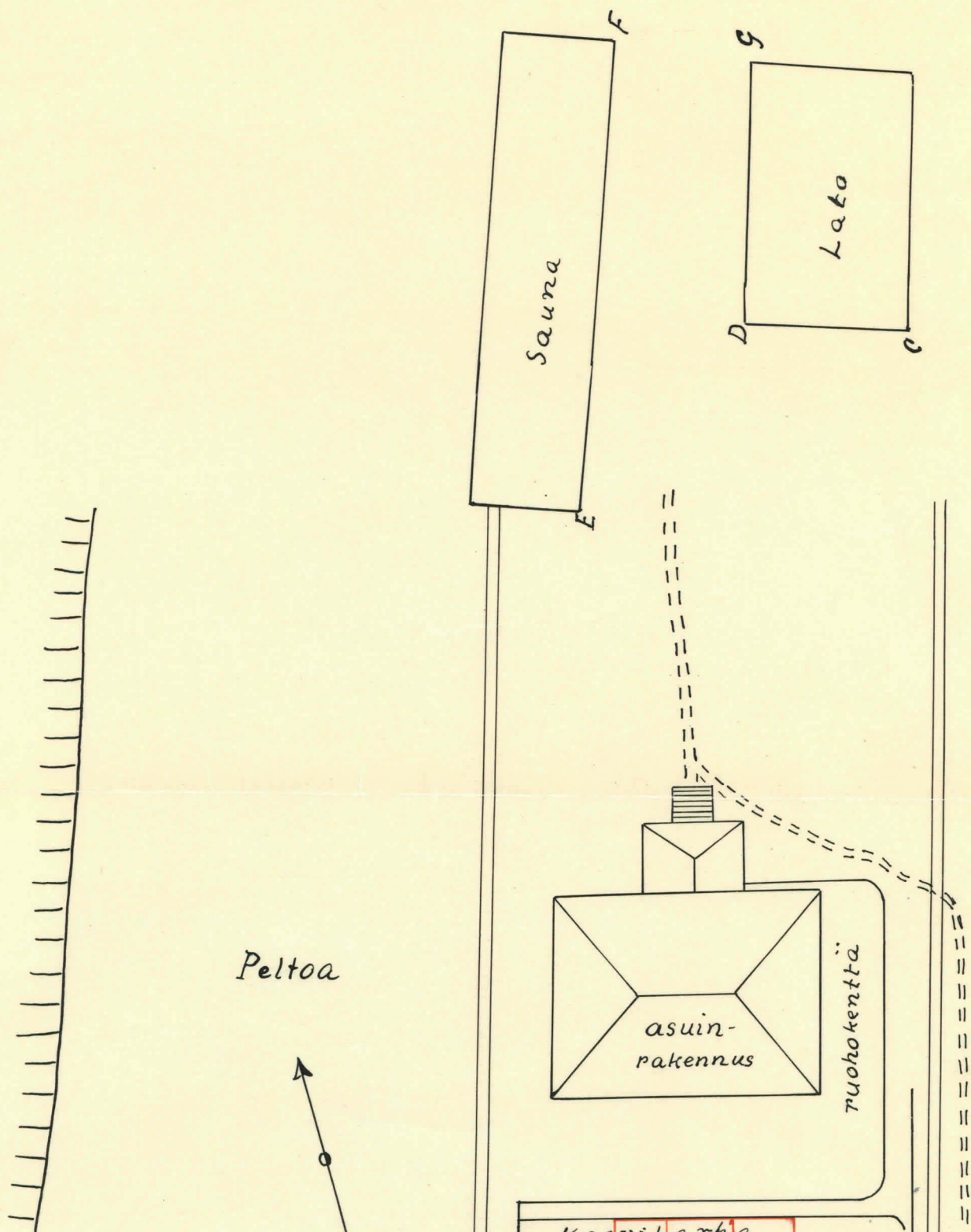
Kartta N:o 1

Jäpynmös

A. Syrjäpään kartasta 1935

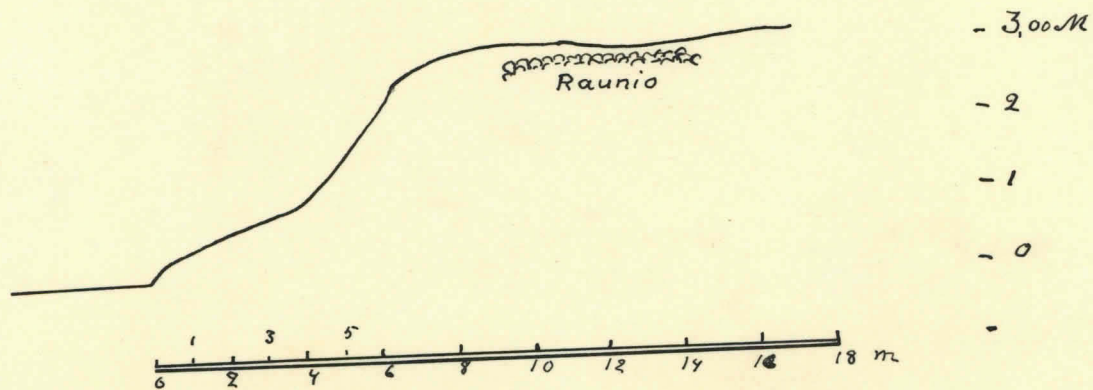
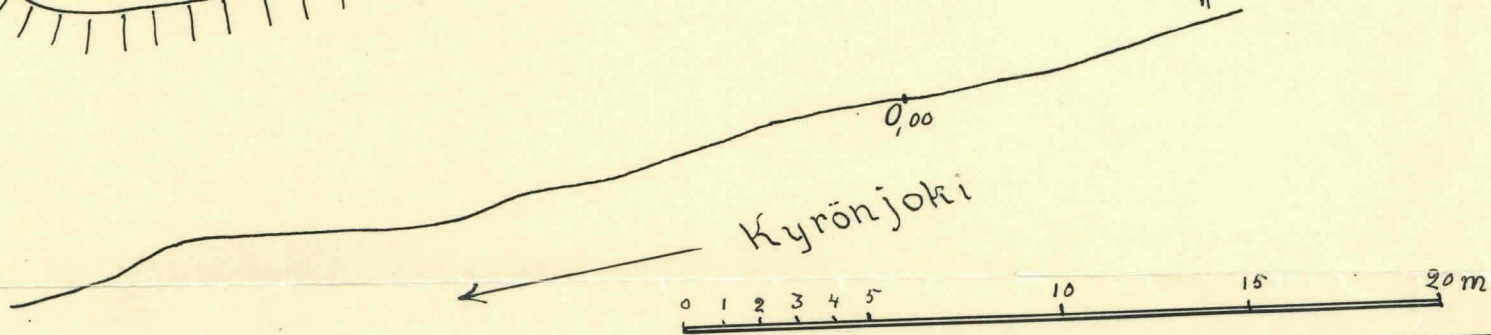
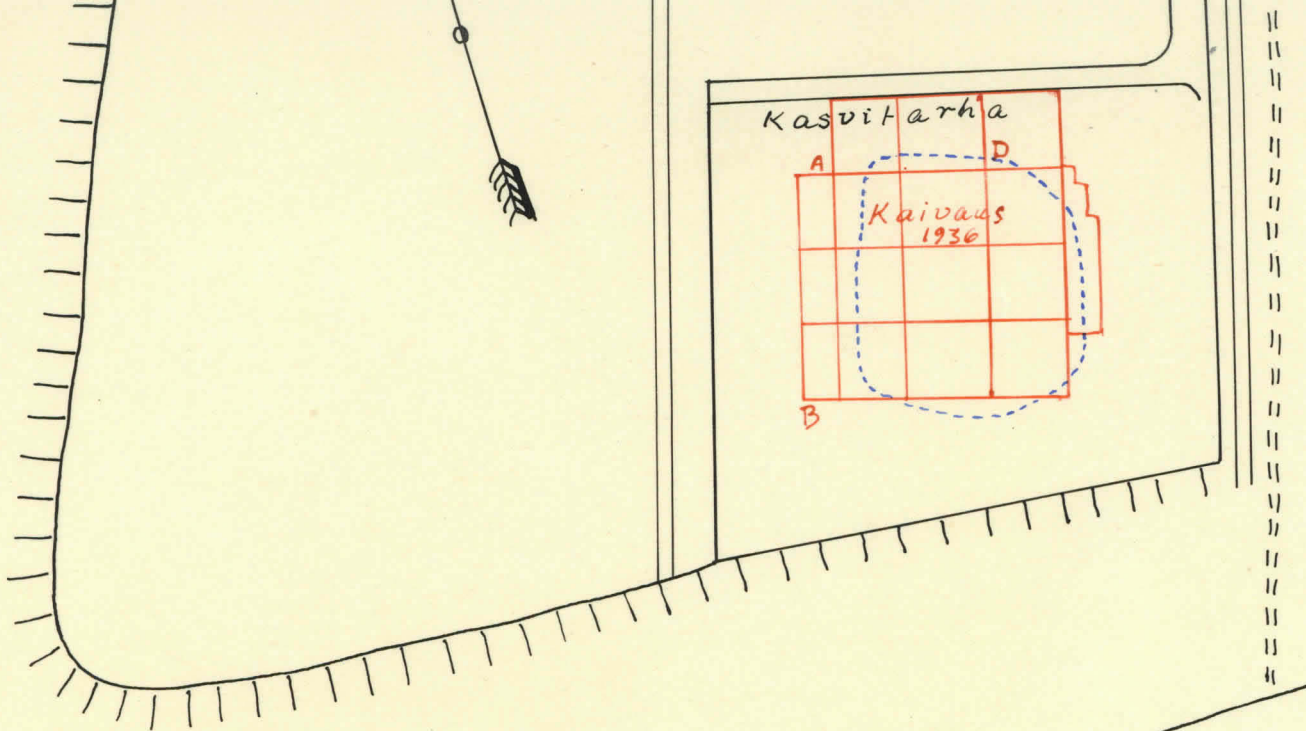
Jsokyrö, Ulvilan kylä, Rinta-Ulvisen talo. Rautak. löytöpaikka.

E. Kivikoski 1936.

Uoma eli Siltajoen uoma

Tapparis-

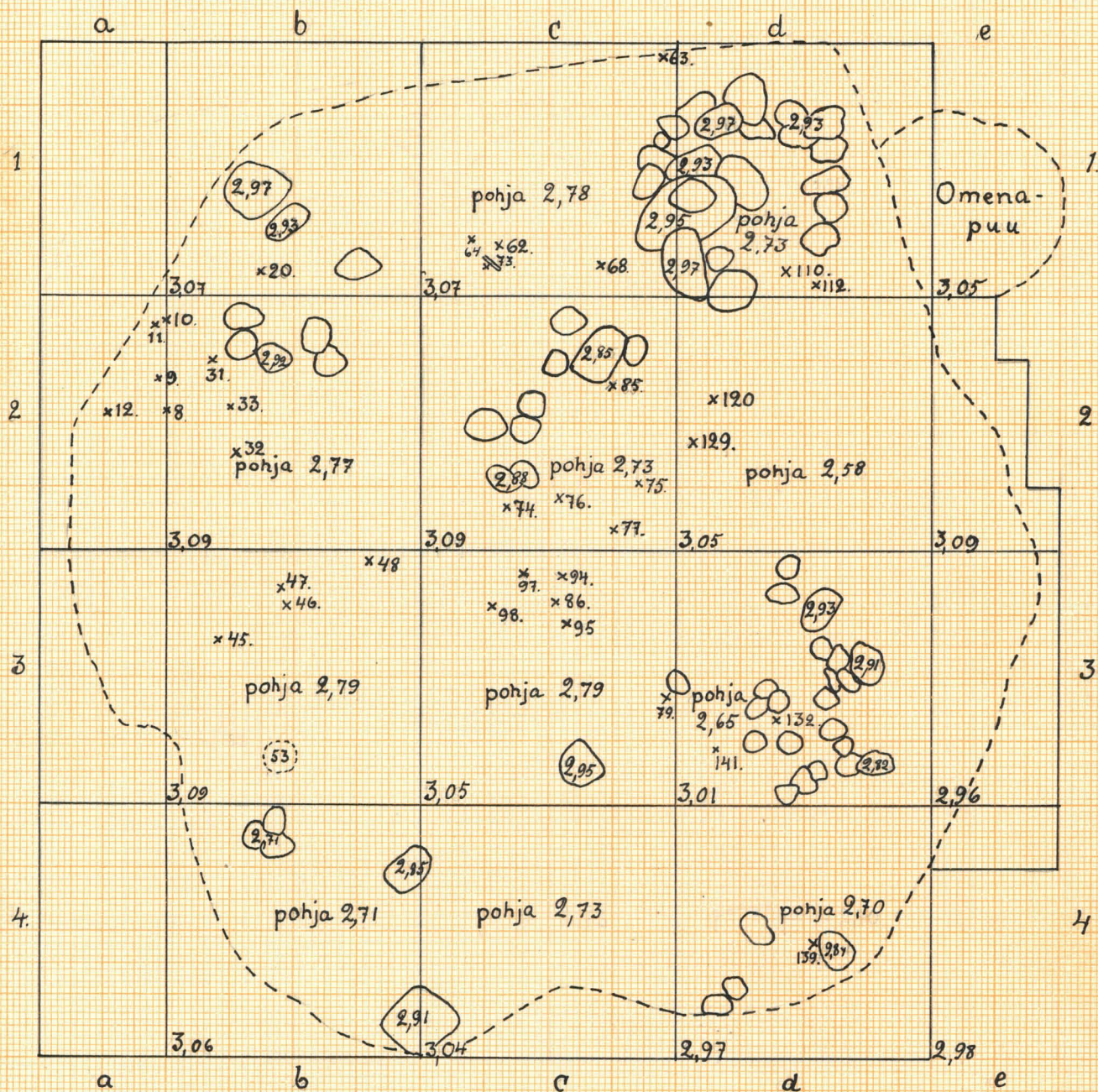

Profiili

Isokyrö, Ulvilan kl, Rinta-Ulvinen

Röykkiöpohja

E. Kivikoski 1936

Löytöjen päänumero 10341.

Löytökohdat merkitty vain alinumerolla, Korkeudet laskettu yli Kyröjoen pinnan liittyen tohtori A. Äyräpään punnitukseen v. 1935

Löytöesineiden korkeuksia (Kyröjoen pinnasta)

8. 2,85	74. 2,83.
9. 2,97.	75. 2,86.
10. 2,87	76. 2,85.
11. 2,85	77. 2,85.
46. 2,94	79. 2,79
47. 2,89	85. 2,82
48. 2,94	94. 2,79
53. 2,79-2,59	95. 2,86
62. 2,94	110. 2,87
63. 2,84	112. 2,89
64. 2,89	129. 2,74
68. 2,94	132. 2,84
73. 2,91.	139. 2,81

1. Isokyrö, Ulvilan kl., Rinta-Ulvinen. ^{Levy 10468.} Kaivaus-
alue stualalla näkyvän Rinta-Ulvisen
asuinrakennuksen ja joen välillä. Valo-
kuva Kyröjoen S-puolelta.

2. Isokyrö, Ulvila, Rinta-Ulvinen. ^{Levy 10469.} Talo oikeal-
la Rinta-Ulvisen, löytöpaikka ja kaivaus-
alue sen ja joen välillä. Valokuva Kyrö-
joen S-rannalta.

3. Isokyrö, Rinta-Ulvinen. Kaivausalue ^{Levy 10470.}
N:stä päin. Vasemmalla kiviatomus r. d 3:ssa.

4. Isokyrö, Rinta-Ulvinen. Jäijellä oleva ^{Levy 10441.}
kiveys r. d 1:ssä. Valok. NW:stä

5. Isokyrö, Rinta-Ulvinen. Säilynyt ki- ^{Levy 10472.}
veys r. d 3:ssa. Valok. S:stä päin.